

49793 - FITIR SADAKASININ MİKTARI VE VERİLİŞ ZAMANI

Soru

Biz, İspanyanın Barcelona şehrinde yaşayan faslı gurbetçilerin oluşturduğu bir cemiyetin üyeleriyiz. Fitir sadakasını hangi yolla hesaplamalıyız?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o, fitir sadakasını, hurma veya arpadan bir sa' olmak üzere müslümanlara farz kılmış ve fitir sadakasının, insanların bayram namazına çıkmalarından önce verilmesini emretmiştir.

Nitekim Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

كُنَّا نُعْطِيهَا فِي زَمَانِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ

رواه البخاري ومسلم

"Biz, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in zamanında fitir sadakasını (fitreyi) yiyecek maddelerinden buğday, hurma, arpa ve kuru üzümünden bir sa' olarak verirdik." ^[1]

Bir gurup âlim, hadiste geçen yiyecek maddesini buğday olarak açıklamıştır. Başka âlimler de hadiste geçen yiyecek maddesinden kastın; hangi türden olursa olsun, bir belde veya ülke halkının yiyecek olarak kullandığı gıda maddesidir, diye açıklamışlardır. Bu yiyecek, ister buğday olsun, ister mısır olsun veyahut da başka bir şey olsun, aynıdır. Doğru olan da budur. Çünkü zekât, zengin malını fakirlerle paylaşması ve onları teselli etmesi demektir. Müslümanın kendi belde veya ülkesinde yenilmeyen bir yiyeceği fakire vermek sûretiyle onu teselli etmesi gerekmez. Şüphesiz ki pirinç, Hameyn ülkesinin helal ve nefis bir yiyeceğidir. Pirinç, hadiste geçen ve fitir sadakası için geçerli olan arpadan daha iyidir. Böylece pirincin fitir sadakası olarak verilmesinde bir

sakıncanın olmadığı anlaşılması olmaktadır.

Fıtır sadakasının (fitrenin) miktarı, bütün yiyecek cinslerinden Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sa'ı ile bir sa' verilmesi gerekir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sa'ı ise - sözlüklerde ve başka yerlerde geçtiği üzere-, iki avucu birleştirerek dört avuç dolusu miktardır. Bu da ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilogramdır. Müslüman, kendi belde veya ülkesinin halkının yediği yiyecek olan pirinç veya başka bir şeyden bir sa' miktarı yiyeceği fıtır sadakası olarak verirse, -yukarıdaki hadiste zikredilen türlerden olmasa bile-, fıtır sadakası geçerlidir. Fıtır sadakasını, ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilogram miktarı vermesinde bir sakınca yoktur.

Fıtır sadakasının, müslümanlardan küçük, büyük, erkek, kadın, hür ve köle adına verilmesi gerekir. Anne karnındaki çocuk için fıtır sadakası gerekmediği konusunda âlimler icmâ etmişlerdir. Fakat Osman b. Affan'ın -Allah ondan râzı olsun- bu konuda fiili gereği, verilmesi müstehaptır.

Yine, fıtır sadakasının bayram namazından önce verilmesi gerekir. Namazdan sonraya ertelenmesi câiz değildir. Fıtır sadakasının bayramdan bir veya iki gün önce verilmesinde bir engel yoktur. Böylece -âlimlerin en doğru olan görüşlerine göre- fıtır sadakasının verilebileceği ilk vakit, Ramazan ayının 28. gecesini olduğu bilinmiş olmaktadır. Çünkü Ramazan ayı bazen yirmi dokuz, bazen de otuz gün olabilir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı, fıtır sadakasını bayramdan bir veya iki gün önce verirlerdi.

Fıtır sadakasının verildiği yerler, fakirler ve yoksullardır.

Nitekim Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan râzı olsun- sâbit olduğuna göre o şöyle demiştir:

فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ طُهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ، وَطُعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ، مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ

رواه أبو داود وحسنه الألباني

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- fıtır sadakasını (fitreyi), oruçluyu ağızından çıkan her türlü gereksiz ve çirkin sözünden (günahından) arındırmak ve yoksullara gıda olması için farz kıldı. Kim fıtır sadakasını bayram namazından önce verirse, o kabul olunan bir sadakadır. Kim de onu bayram

namazından sonra verirse, o sadakalardan bir sadaka olur." [2]

Âlimlerin çoğunluğuna göre fitir sadakasını (fitreyi) nakit olarak vermek, câiz değildir. Bu, delili en doğru olan görüştür. Aksine fitir sadakasının yiyecek maddesi cinsinden verilmesi gerekir. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbı -Allah onlardan râzı olsun- böyle yapmışlar ve ümmetin çoğunluğu da böyle hüküm vermiştir.

Allah Teâlâ'dan, bizi ve bütün müslümanları dîni öğrenmek ve dîn üzere sâbit kalmakta muvaffak kılmasını, kalplerimizi ve amellerimiz ıslah etmesini dileriz. Şüphesiz ki O, çok cömerttir, karşılıksız verendir. [3]

Bu, Şeyh İbn-i Baz'ın -Allah ona rahmet etsin- fitir sadakası hakkında ağırlık ölçüsü olarak yaklaşık üç kilo takdir ettiği ölçektir.

İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi âlimleri de fitir sadakasını böyle takdir etmişlerdir. [4]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn de -Allah ona rahmet etsin- fitir sadakasını, pirinçten 2100 gram olarak takdir etmiştir. [5]

Bu görüş ayrılığının sebebi; sa' bir ölçektir, ağırlık ölçüsü birimi değildir.

Âlimlerin fitir sadakasını kilogram olarak takdir etmelerine gelince, bu daha kolay ve miktarı bulmaya daha yakın olduğu içindir.

Bilindiği gibi, tahıl ürünleri ağırlık olarak birbirinden farklılık arzeder. Kimisi daha hafif, kimisi daha ağır, kimisi de orta ağırlıktadır. Hatta bir tahıl ürününde bir sa'ın ağırlığı bile, farklıdır. Örneğin yeni mahsül, kilo olarak eski mahsülden daha ağır gelir. Bunun için bir kimse ihtiyatlı davranıp fitir sadakasını fazla verirse, daha ihtiyatlı ve daha güzel olur. [6]

Nitekim İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin-, ürünlerin zekâtının nisabını, buna yakın bir şekilde zikretmiştir. [7]

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

-
- ^1 Buhârî
- ^2 Ebu Dâvûd rivâyet etmiş, Elbânî de 'Sahîhu Ebî Dâvûd'da 'hadis, hasendir' demiştir.
- ^3 Mecmûu Fetâvâ's-Şeyh İbn-i Baz, cilt: 14, sayfa: 200
- ^4 İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi fetvâları, cilt: 9, sayfa: 371
- ^5 Muhammed b. Salih el-Useymîn, 'Zekât ile ilgili fetvâlâr', sayfa: 274-276
- ^6 El-Muğnî, cilt:4, sayfa: 168
- ^7 İbn-i Kudâme, "el-Muğnî", cilt: 4, sayfa: 168